

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ГЕОТЕХНІЧНОЇ МЕХАНІКИ ім. М.С. ПОЛЯКОВА

Розглянуто та ухвалено
вченою радою ІГТМ НАН України
протокол № 14
від « 08 » грудня 2016 року

Голова вченої ради
академік НАН України
_____ А.Ф. Булат

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ДУАЛЬНУ ФОРМУ ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ТРЕТЬОГО (ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО) РІВНЯ**

м. Дніпро-2016

1. Загальні положення

1.1. Це положення є основним нормативним документом, що визначає порядок запровадження та організації дуальної форми здобуття вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня в Інституті геотехнічної механіки ім. М.С. Полякова НАН України (далі – Інститут).

1.2. Дуальна форма здобуття вищої освіти – це спосіб здобуття освіти здобувачами денної форми, що передбачає навчання на робочих місцях на підприємствах, в установах або організаціях для набуття певної кваліфікації обсягом від 25 до 60 відсотків загального обсягу освітньої програми на основі договору про здійснення навчання за дуальною формою здобуття освіти. Навчання на робочому місці водночас передбачає виконання посадових обов'язків відповідно до трудового договору.

1.3. Положення розроблено відповідно до Закону України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, “Про наукову та науково-технічну діяльність”, “Про зайнятість населення”, Постанови Кабінету Міністрів України “Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність”, Кодексу законів про працю, Концепції підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти та інших нормативно-правових актів.

1.4. Метою провадження дуальної форми здобуття освіти є підвищення якості професійної підготовки здобувачів освіти.

Основними завданнями навчання за дуальною формою здобуття освіти є:

- удосконалення практичної складової освітнього процесу із забезпеченням досягнення результатів навчання, визначених відповідним стандартом освіти та освітньо-науковою програмою;

- забезпечення взаємозв'язку, взаємопроникнення та взаємовпливу різних систем (наука і освіта, наука і виробництво) для впровадження важливих змін, спрямованих на підвищення якості освіти;

- підвищення якості підготовки фахівців відповідно до реальних вимог ринку праці;

- посилення ролі роботодавців та профоб'єднань у системі підготовки кваліфікованих кадрів – від участі у формуванні змісту освітньо-наукових програм до оцінювання результатів навчання;

- модернізація змісту освіти з метою його приведення у відповідність сучасному змісту професійної діяльності;

- підвищення конкурентоздатності випускників закладів освіти в умовах глобалізації та сприянні росту рівня зайнятості молоді;

- скорочення періоду адаптації випускників до професійної діяльності;

- підвищення мотивації здобувачів освіти до навчання.

1.5. У цьому Положенні терміни вжито у такому значенні:

Координатор дуального навчання від Інституту – посадова особа

закладу освіти, яка відповідає за організацію навчання за дуальною формою здобуття освіти та призначається керівником Інституту.

Координатор дуального навчання від суб'єкта господарювання – посадова особа, яка відповідає за організаційно-методичний супровід навчання за дуальною формою здобуття освіти та призначається керівником суб'єкта господарювання.

Куратор дуального навчання – науково-педагогічний працівник Інституту, який контролює виконання індивідуального навчального плану і програми практичного навчання на робочому місці за дуальною формою здобуття освіти, якого призначає керівник Інституту.

Наставник дуального навчання – кваліфікований працівник суб'єкта господарювання, який контролює виконання індивідуального навчального плану здобувача освіти на робочому місці відповідно до програми практичного навчання на робочому місці, якого призначає керівник суб'єкта господарювання.

Навчання за дуальною формою – це форма навчання, яка передбачає організацію освітнього процесу для здобувачів освіти очної форми навчання, що здійснюється на основі встановлення рівноправного партнерства Інституту та суб'єкта господарювання, який володіє ресурсами, необхідними для здійснення практичного навчання здобувачів освіти на робочому місці в поєднанні з виконанням посадових обов'язків відповідно трудового договору, з метою набуття останніми досвіду практичного застосування компетентностей та їх адаптації в умовах реальної професійної діяльності.

Інші терміни вжито у значеннях, визначених законами України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, “Про фахову передвищу освіту” та іншими нормативно-правовими актами, які регулюють відносини у сфері освіти та праці.

2. Організація дуальної форми здобуття освіти

2.1. Інститут приймає рішення про впровадження дуальної форми здобуття освіти на основі досліджень ринку праці та визначає перелік освітньо-наукових програм, за якими навчання за дуальною формою є доцільним.

2.2. Ініціювати переговори щодо організації дуальної форми здобуття освіти можуть як суб'єкти господарювання, так і здобувачі освіти. Здобувачі освіти можуть сприяти налагодженню співпраці між Інститутом та суб'єктами господарювання.

2.3. Інститут призначає координатора дуального навчання від установи для забезпечення організації навчання за дуальною формою та ефективної комунікації між всіма зацікавленими сторонами. В організації дуальної форми здобуття освіти беруть участь суб'єкти господарювання, які мають матеріально-технічну базу та кадрові ресурси для забезпечення практичного навчання на робочих місцях за відповідною освітньо-науковою програмою.

2.4. Діяльність суб'єкта господарювання щодо організації практичного навчання здобувача вищої освіти на робочому місці під час дуальної форми здобуття освіти не потребує ліцензування. Матеріально-технічну базу та кадрові ресурси суб'єкта господарювання враховують під час оцінювання відповідності освітньо-наукової програми вимогам до акредитації освітніх програм та Умовам ліцензування освітньої діяльності.

2.5. Здобуття вищої освіти за дуальною формою здійснюється відповідно до освітньо-наукових програм Інституту. Особливості організації освітнього процесу за дуальною формою здобуття освіти відображаються в індивідуальних навчальних планах здобувачів.

2.6. Інститут відповідає за реалізацію освітньо-наукової програми в повному обсязі. Суб'єкт господарювання, що є партнером Інституту в організації дуальної форми здобуття вищої освіти, відповідає за реалізацію програми навчання на робочих місцях.

2.7. Інститут має право організувати навчання за дуальною формою для здобувачів вищої освіти, які навчаються за очною формою та виявили особисте бажання, а також пройшли відбір у суб'єкта господарювання. При переході на дуальну форму здобуття освіти за здобувачем освіти зберігається джерело фінансування, стипендія та пільги, якщо такі є.

2.8. Процедуру відбору здобувачів освіти для навчання за дуальною формою реалізують суб'єкти господарювання спільно з Інститутом.

2.9. Інститут має право організувати навчання за дуальною формою для груп чи окремих здобувачів освіти з метою забезпечення їх індивідуальної освітньої траєкторії.

2.10. Для організації здобуття за дуальною формою використовують різні моделі:

- інтегрована модель – модель поділеного тижня: кілька днів впродовж тижня навчання відбувається в Інституті, а впродовж іншої частини тижня – на робочому місці;

- блочна модель: навчання в Інституті та на робочому місці відбувається за блоками (1 блок – це один чи декілька тижнів, місяців, семестр);

- часткова модель: частина теоретичного навчання покривається за рахунок навчання у навчально-практичних центрах;

- змішана модель: кілька моделей поділу навчального навантаження можна застосовувати впродовж всього періоду навчання.

2.11. Відносини між Інститутом, суб'єктом господарювання та здобувачем вищої освіти з усіх питань оптимізації навчання за дуальною формою регулюють Положення МОН України про дуальну освіту, дане Положення, тристоронній договір про здобуття освіти за дуальною формою, договори та законодавчі акти.

2.12. Практичне навчання на робочих місцях є складовою освітньої програми, обліковується у кредитах ЄКТС і має становити не менше 30% від

загального обсягу кредитів, визначеного освітньою програмою. Контроль за виконанням програми практичного навчання на робочому місці спільно здійснюють суб'єкт господарювання і Інститут.

2.13. Підсумкову атестацію здобувача освіти за дуальною формою освіти здійснюють у формі атестаційного екзамену, перелік питань до якого погоджують із суб'єктом господарювання.

2.14. Інформація про здобуття освіти за дуальною формою має бути відображена у документах про освіту (академічній довідці здобувача).

2.15. Інші питання, пов'язані з організацією дуальної форми здобуття освіти, визначають Інститут та суб'єкт господарювання з урахуванням вимог законодавства України.

3. Порядок зарахування здобувачів освіти на навчання за дуальною формою

3.1. Підставою для організації навчання за дуальною формою здобуття освіти є заява здобувача освіти очної форми або успішне проходження здобувачем освіти процедури відбору, яку реалізують суб'єкти господарювання спільно з Інститутом, та підписання тристороннього договору і трудової угоди.

3.2. Після підтвердження суб'єктом господарювання готовності забезпечити навчання на робочому місці конкретному здобувачеві, Інститут готує тристоронній договір про здобуття освіти за дуальною формою і спільно зі здобувачем освіти та суб'єктом господарювання розробляє та погоджує індивідуальний навчальний план здобувача освіти.

Якщо суб'єкт господарювання, з яким укладено тристоронній договір, не має потужностей, щоб забезпечити виконання частини навчального плану щодо навчання на робочому місці в повному обсязі, Інститут та суб'єкт господарювання можуть домовитись про співпрацю з іншими суб'єктами господарювання чи навчальними центрами для забезпечення здобувачеві освіти умов для виконання освітньо-наукової програми та індивідуального плану.

3.3. Укладання тристороннього договору про дуальну форму здобуття освіти передбачає укладання із здобувачем освіти трудового договору (у письмовій формі відповідно до статті 24 КЗпП).

3.4. Переведення здобувачів освіти на дуальну форму здобуття освіти здійснюється, як правило, до початку навчального семестру, або впродовж першого місяця від його початку за наказом керівника Інституту.

3.5. Форма та зміст поточної та підсумкової атестацій здобувачів освіти визначає Інститут спільно із суб'єктом господарювання відповідно до вимог освітньо-наукової програми.

3.6. У разі переведення здобувача освіти на навчання за дуальною формою чи передчасного припинення договору про дуальну форму здобуття вищої освіти за здобувачем зберігається джерело фінансування освітньої послуги (бюджет, контракт за власні кошти, контракт за кошти третьої особи).

3.7. У разі переведення здобувача освіти, що навчається за кошти

державного бюджету, на навчання за дуальною формою чи передчасного припинення дії договору про дуальну форму здобуття освіти за здобувачем вищої освіти зберігається право на отримання стипендії та інших соціальних гарантій згідно з чинним законодавством.

3.8. Здобуття освіти за дуальною формою може передбачати навчання на робочому місці у кількох суб'єктів господарювання в рамках однієї програми.

4. Особливості реалізації навчання за дуальною формою

4. Для Інституту:

4.1.1. Після прийняття рішення про впровадження дуальної форми здобуття освіти за обраними освітніми програмами Інститут приймає відповідні внутрішні документи, призначає координатора навчання за дуальною формою від Інституту, може створювати необхідні структури і підрозділи.

4.1.2. Координатор дуального навчання від Інституту:

- реалізує переговорний процес з суб'єктами господарювання щодо спільного впровадження дуальної форми здобуття освіти;

- готує та узгоджує двосторонні договори про співпрацю з суб'єктами господарювання щодо партнерства в організації дуальної форми здобуття освіти;

- організовує обговорення із суб'єктами господарювання змісту відповідних освітньо-наукових програм щодо відповідності професійним стандартам та вимогам до компетентностей майбутніх фахівців;

- контролює створення та узгодження програми навчання на робочих місцях;

- контролює створення індивідуальних робочих навчальних планів, що відображають особливості дуальної форми здобуття освіти;

- готує та узгоджує з усіма сторонами договори про дуальну форму здобуття вищої освіти;

- забезпечує неперервну комунікацію між усіма сторонами для усунення проблемних питань в організації навчання, що можуть виникати;

- ініціює та контролює призначення куратора для кожного здобувача освіти за дуальною формою здобуття освіти;

- координує роботу осіб, які виконують обов'язки кураторів;

- контролює проведення для здобувачів вищої освіти за дуальною формою позапланового інструктажу з безпеки життєдіяльності;

- бере участь в аналізі результатів навчання здобувачів освіти за дуальною формою здобуття вищої освіти, вносить пропозиції щодо поліпшення якості підготовки.

4.1.3. Куратор дуального навчання:

- складає індивідуальний навчальний план здобувача освіти, враховуючи потреби (вимоги) суб'єкта господарювання;

- забезпечує поточний контроль за виконанням індивідуального навчального плану;

- підтримує постійну комунікацію із здобувачем освіти та представниками суб'єкта господарювання (зокрема, наставником) з метою своєчасного вирішення

поточних питань та забезпечення виконання індивідуального навчального плану в повному обсязі;

- за потреби може ініціювати внесення змін до індивідуального навчального плану в процесі навчання за дуальною формою здобуття освіти.

Куратор звітує про результати своєї роботи перед координатором від Інституту.

4.1.4. Інститут, за потреби, надає своєчасну методичну допомогу з організації навчання на робочих місцях представникам суб'єкта господарювання, задіяним в організації дуальної форми здобуття освіти.

4.1.5. Інститут може звертатися до суб'єкта господарювання із запитом щодо стажування в його підрозділах науково-педагогічних працівників.

4.1.6.. Для забезпечення належної якості підготовки здобувачів освіти за дуальною формою Інститут може проводити зустрічі із представниками суб'єкта господарювання та організовувати зворотній зв'язок від здобувачів освіти за участі особи, що виконує обов'язки куратора, про відповідність результатів навчання на робочих місцях цілям та вимогам освітньо-наукової програми.

4.1.7. Інститут забезпечує можливість проведення спільного оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за дуальною формою здобуття освіти за участі представників суб'єктів господарювання.

4.2. Для суб'єкта господарювання:

4.2.1. Суб'єкт господарювання може звертатися до Інституту з ініціативою щодо впровадження дуальної форми здобуття освіти.

4.2.2. Суб'єкт господарювання може вносити пропозиції щодо зміни змісту освітньо-наукових програм та оновлення навчальних планів, ініціювати створення нових освітньо-наукових програм у порядку, визначеному законодавством.

4.2.3. Суб'єкт господарювання складає тристоронні договори про дуальну форму здобуття освіти, трудові договори зі здобувачами освіти та погоджує відповідні індивідуальні навчальні плани.

4.2.4. Суб'єкт господарювання призначає координатора дуального навчання від суб'єкта господарювання для забезпечення організаційно-методичного супроводу навчання за дуальною формою здобуття освіти та ефективної комунікації із Інститутом.

4.2.5. Суб'єкт господарювання призначає здобувачеві освіти особу, що виконуватиме обов'язки наставника, з найбільш досвідчених та кваліфікованих фахівців.

4.2.6. Суб'єкт господарювання проводить необхідні інструктажі з техніки безпеки та охорони праці для здобувачів освіти на виробництві.

4.2.7. Суб'єкт господарювання контролює забезпечення здобувача освіти необхідними предметами, засобами праці та спецодягом.

4.2.8. Суб'єкт господарювання створює умови для підвищення професійного рівня наставників, які здійснюють навчання здобувачів освіти на робочому місці.

4.2.9. Координатор дуального навчання від суб'єкта господарювання:

- відповідає за співпрацю із Інститутом з питань узгодження (створення, перегляду та удосконалення) освітньо-наукової програми, за якою навчатимуть здобувачів вищої освіти за дуальною формою здобуття освіти, та індивідуальних

навчальних планів;

- бере участь у відборі здобувачів вищої освіти, що бажають перейти на дуальну форму здобуття освіти за відповідними освітньо-науковими програмами;
- супроводжує навчання здобувача вищої освіти на робочому місці відповідно до вимог освітньо-наукової програми та індивідуального навчального плану;
- забезпечує неперервну комунікацію із Інститутом;
- здійснює контроль за розподілом та своєчасним переміщенням здобувачів вищої освіти у структурних підрозділах суб'єкта господарювання;
- бере участь в аналізі результатів навчання здобувачів вищої освіти за дуальною формою здобуття освіти, вносить пропозиції керівництву щодо поліпшення якості підготовки.

4.2. 1 0. Наставник дуального навчання:

- здійснює керівництво навчанням здобувачів вищої освіти у відповідності до програми практичного навчання на робочому місці та індивідуального навчального плану;
- сприяє адаптації здобувача вищої освіти до робочого місця;
- бере участь у оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти відповідно до програми практичного навчання на робочому місці спільно з уповноваженими представниками Інституту;
- може проходити спеціальну методичну підготовку щодо здійснення керівництва навчанням здобувачів вищої освіти на робочих місця, в тому числі, на базі Інституту.

4.2.11. Суб'єкт господарювання може надавати можливість стажування на виробництві науково-педагогічним працівникам Інституту.

4.2.12. Суб'єкт господарювання може пропонувати здобувачам вищої освіти за дуальною формою укладання/продовження трудового договору після завершення навчання.

4. Фінансове забезпечення

4.1. Фінансування навчання за дуальною формою здійснюють коштом державного бюджету, коштом юридичних (фізичних) осіб, коштом суб'єктів господарювання та інших джерел, не заборонених законодавством.

Вчений секретар Інституту
докт. техн. наук

Шевченко В.Г.